

Prof.dr Nedžad Bašić, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog defendologija centra, Banja Luka

DOKTRINA KREATIVNE MODERNOSTI (4)

Mapiranje zajedničkih etičkih principa i standarda

Kombinatorika širokog spektra istraživanja i novih praktičnih performansi čini upotrebu AI i kompjuterskih algoritama sve više interdisciplinarno-robusnom što otvara nove prostore za njihovu aplikaciju. Raširenost aplikacija AI i kompjuterskih algoritama povećava značaj njihove upotrebe ali istovremeno i problematičnim u brojnim osjetljivim infrastrukturnim sferama kibernetičke sigurnosti, medija i u sferi zaštite ličnih podataka pojedinca, što dodatno utiče na nužnost globalne kooperacije. Potreba za globalnom kooperacijom i jedinstvenom globalnom javnom politikom i globalnom strategijom upotrebe AI i kompjuterskih algoritama, neminovno traži razvijanje jedinstvenih etičkih principa u istraživanju, razvoju i upotrebni AI, što traži stvaranje zajedničke regulative i standarda za AI, kako bi se uskladile etika, propisi i koristi država od upotrebe AI.

Mapiranje zajedničkih principa i standarda u polju AI i kompjuterskih algoritama (machine learning) predstavlja novi oblik prepoznavanja globalne suradnje po pitanju upravljanja (što prepostavlja globalne napore u razvoju pravila i normi u vezi s tehnologijom i podacima koji imaju implikacije na AI), zajedničkih standarda za AI (što uključuje AI standarde o terminologiji i okvire interoperabilnosti za AI), i etičnosti AI (čime se određuje odgovornost, transparentnost, sigurnost, održivost, nadzor i kontrola od strane čovjeka). Brojne nacionalne, regionalne i međunarodne vladine i nevladine organizacije (G-7, G-20, OECD, EU, UN) rade na različitim platformama u cilju uspostavljanja sveobuhvatnog pristupa razvoju zajedničkih standarda i principa etičnosti AI, kao platformama za zajedničko razumijevanje korisnosti AI i novih zajedničkih vrijednosti i svijesti o značaju AI za dalji razvoj čovječanstva. Međutim, čak i zajednički standardi i etički principi za AI teško mogu otkloniti razlike koje stvaraju prepreke inovacijama i difuziji AI, kada se podvedu pod domaću regulativu bez međunarodne koordinacije. Iz tih razloga u

međunarodnim trgovinskim sporazumima se u posljednje vrijeme uključuju obaveze ugovornih participanata da se održi prekogranični protok podataka i da se izuzmu zahtjevi za lokalizacijom podataka (uz odgovarajuće izuzetke), kao i obaveze da se obezbijedi zaštita privatnosti i interoperabilnost takvih režima.,,Doktrina kreativne modernosti“ podstiče državu na suradnju sa vodećim univerzitetima i istraživačkim centrima, kako bi efektnije mogli učestovati u kreiranju tehnoloških standarda i u upravljanju AI, i time stvoriti prednosti u svojoj „kreativnoj privlačnosti“ u rješavanju zajedničkih izazova koji zahtijevaju brojne interakcije sa velikim skupovima podataka, kako na lokalnoj tako i na globalnoj ravni. Ovakva politika države u „doktrini kreativne modernosti“ podrazumijeva forsiranje politike privlačenja talenata, povećanje pristupa podacima za AI, stvaranje softvera sa otvorenim kodom i razvijanje regionalnih i međunarodnih multidisciplinarnih timova u polju AI, kroz otvoren i distributivan pristup inovacijama. „Doktrina kreativne modernosti“ implementira politiku države koja može podržati suradnju između različitih ekosistema, bez krađe kibernetičke komercijalne tehnologije, bez ograničenja pristupa podacima, bez lokalizacija podataka i nesrazmjerne digitalne suverenosti, bez diskriminatornog ulaganja ili nesrazmjnog zahtijeva za usklađenosti, što bi moglo kočiti dobit od AI i blokirati ekonomski rast. Ova doktrina zahtijeva takvu politiku države koja podržava izgradnju globalnih kapaciteta za razvoj umjetne inteligencije i njene primjene, koja podržava inovacije i istraživanja, uključujući pristup podacima, talentima i računarskim kapacitetima, kako bi se artikulirala sveobuhvatna i uravnotežena viziju o tome kako iskoristiti beneficije i riješiti izazove tehnologija. Takva politika otklanjanja protekcionizma i trgovinskih tenzija koje ograničavaju globalni razvojni potencijala AI. „Doktrina kreativne modernosti“ radi na razvijanju povjerenja među participantima, stimulira podržavanje inovacija i otklanjanje opasnosti od tehnološkog izolacionizma. U ostvarivanju ekonomске, tehnološke i industrijske prednosti i političke transparentnosti, strategija „kreativne privlačnosti“, u okviru „doktrine kreativne modernosti“, postaje sve „atraktivnija“ kako za velike sile, tako i za zamlje koje su ostale u „limbu“ ekonomskog i demokratskog razvoja, što im omogućuje brže i efektnije popravljanje njihovih referentnih nedostatnosti. Time „doktrina kreativne modernosti“ putem strategije „kreativne privlačnosti“ izravno stimulira interes države da promiče globalno upravljanje kroz efektniju zakonsku zaštitu i proceduralne pravilnosti kako bi se stabilizirali globalni ekonomski, politički i socijalni odnosi u cilju transparentnijeg ubrzavanja tehnološkog razvoja i poslovnog

okruženje. Priroda ovih proceduralnih pravilnosti izrasta u određujući normativni narativ „doktrine kreativne modernosti“ koja sa strategijom “kreativne privlačnosti” kreira “novu kulturu globalne strukture moći”. Taj novi globalni sistem proceduralnih pravilnosti otvara novu percepciju kreativne budućnosti čovječanstva.